

การตอบแทนคุณค่าของระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services – PES)

ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม

“ การตอบแทนคุณค่าของระบบนิเวศ ” (Payment for Ecosystem Services หรือ PES)

เป็นรูปแบบ กลไก หรือวิธีการในการจัดการทรัพยากรอย่างมีส่วนร่วมโดยยึดหลักการที่ว่า บุคคลหรือกลุ่มคนที่ดูแลรักษาระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ จะได้ค่าตอบแทน (Reward) จากบุคคลหรือกลุ่มคนที่ได้รับผลประโยชน์จากระบบนิเวศ

คุณค่าของระบบนิเวศ

การเป็นแหล่งเสียบึง : อาหาร ไม้ ของป่า น้ำ สมุนไพร

การควบคุมกลไกของระบบ : ร่มเงา พอกอากาศ กันภัยพิบัติ กรองน้ำยึดเกาะดิน ผสมเกสร กำจัดศัตรูพืช

การเป็นที่อยู่อาศัยและค้าจุนชีวิต : ถิ่นอาศัย ที่หาอาหาร แหล่งเพาะพันธุ์สะสมของพันธุ์กรรม

ด้านสังคมและวัฒนธรรม : การท่องเที่ยว การสร้างผลงานศิลปะ

โดยทั่วไปแล้ว **PES** จะมีคนกลาง (intermediaries) ในการเจรจาซื้อขายนิเวศบริการ

- ❶ คนกลางทำหน้าที่ต่อรองการซื้อขายระหว่างผู้ให้บริการและผู้ซื้อนิเวศบริการ
- ❷ คนกลางต้องกำหนดนิเวศบริการ กำหนดราคาซื้อขาย ร่างสัญญาข้อตกลง ติดตามและประเมินผล
- ❸ ในบางครั้ง ระบบแทนคุณนิเวศบริการจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อรัฐทำหน้าที่เป็นผู้ซื้อนิเวศบริการ

วิธีการจ่ายเป็นแบบใดได้บ้าง

- ❖ การจ่ายค่าแทนคุณนิเวศบริการ (เงิน หรือ ผลประโยชน์ที่ไม่ใช่เงิน)
- ❖ รายได้เสริม (เช่น รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ)
- ❖ ประโยชน์ทางอ้อมที่ไม่เป็นตัวเงิน (เช่น ประโยชน์จากการรักษาผืนป่า)

ขั้นตอนการสร้างระบบการแทนคุณนิเวศบริการ

- ❶ เลือกพื้นที่นิเวศ
- ❷ สร้างแบบจำลองทางกายภาพและชีวภาพของพื้นที่นิเวศ
- ❸ ประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์
- ❹ ประมาณการตัวเงินที่ต้องจ่าย
- ❺ ออกแบบและดำเนินการระบบการแทนคุณนิเวศบริการ
- ❻ ประเมินผลระบบการแทนคุณนิเวศบริการ

ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ PES

ระบบที่มีความโปร่งใส (transparent) ที่ให้บริการส่วนเพิ่มเติมจากที่เป็นอยู่ (additional) โดยการจ่ายแบบมีเงื่อนไข (conditional) ให้กับผู้ให้บริการที่สมัครใจ (voluntary)